

COMMISSION DES AFFAIRES SOCIALES
COMMISSIE VOOR DE SOCIALE AANGELEGENHEDEN

SÉANCE DU JEUDI 28 NOVEMBRE 1996
VERGADERING VAN DONDERDAG 28 NOVEMBER 1996

SOMMAIRE :

DEMANDE D'EXPLICATIONS (Discussion):

Demande d'explications de Mme Nelis-Van Liedekerke au ministre de l'Agriculture et des Petites et Moyennes Entreprises sur «le statut social du conjoint aidant».

Orateurs: **Mme Nelis-Van Liedekerke, M. Pinxten**, ministre de l'Agriculture et des Petites et Moyennes Entreprises, **M. Coene**, p. 528.

INHOUDSOPGAVE:

VRAAG OM UITLEG (Bespreking):

Vraag om uitleg van mevrouw Nelis-Van Liedekerke aan de minister van Landbouw en de Kleine en Middelgrote Ondernemingen over «het sociaal statuut van de meewerkende echtgeno(o)te».

Sprekers: **mevrouw Nelis-Van Liedekerke, de heer Pinxten**, minister van Landbouw en de Kleine en Middelgrote Ondernemingen, **de heer Coene**, blz. 528.

PRÉSIDENCE DE MME MAXIMUS, PRÉSIDENTE
VOORZITTERSCHAP VAN MEVROUW MAXIMUS, VOORZITTER

La séance est ouverte à 10 h 20 m.

De vergadering wordt geopend om 10 h 20 m.

VRAAG OM UITLEG VAN MEVROUW NELIS-VAN LIEDEKERKE AAN DE MINISTER VAN LANDBOUW EN DE KLEINE EN MIDDELGROTE ONDERNEMINGEN OVER «HET SOCIAAL STATUUT VAN DE MEEWERKENDE ECHTGENO(O)TE»

DEMANDE D'EXPLICATIONS DE MME NELIS-VAN LIEDEKERKE AU MINISTRE DE L'AGRICULTURE ET DES PETITES ET MOYENNES ENTREPRISES SUR «LE STATUT SOCIAL DU CONJOINT AIDANT»

De Voorzitter. — Aan de orde is de vraag om uitleg van mevrouw Nelis aan de minister van Landbouw en de Kleine en Middelgrote Ondernemingen over «het sociaal statuut van de meewerkende echtgeno(o)te».

Het woord is aan mevrouw Nelis.

Mevrouw Nelis-Van Liedekerke (VLD). — Mevrouw de Voorzitter, ik dank u omdat deze vraag om uitleg nog deze week aan de agenda werd gebracht.

Naar verluidt zou een koninklijk besluit in uitvoering van de EMU-volmachtenwet van 26 juli jongstleden voorzien in de afschaffing van het gunstig fiscaal statuut voor meewerkende echtgenoten, zowel man als vrouw. Deze beslissing past in de begrotingsmaatregelen 1997. Ik weet niet of de Raad van State reeds advies heeft uitgebracht over dit koninklijk besluit, maar daarop kan de minister wellicht antwoorden.

Ik zet de feiten op een rij. In het huidige stelsel mogen zelfstandigen, vrije beroepen en werkende vennoten van personenvennootschappen aan hun echtgenoot die werkelijk meehelpt in het bedrijf, een deel van het inkomen toekennen. Dit is dus het geval voor de BVBA's, de coöperatieve vennootschappen en de vennootschappen onder firma.

De toekenning gebeurt in de belastingaangifte en wordt, met andere woorden, niet uitgekeerd. Deze regeling heeft het voordeel dat het inkomen aan een lager belastingtarief wordt onderworpen. De toekenning kan oplopen tot 30 pct.

Meewerkende echtgenoten hebben een precair sociaal statuut. De groep bestaat voor 98 pct. uit vrouwen, maar het exact aantal is niet bekend. Sommige bronnen spreken over 150 000 en andere over 172 000 meewerkende echtgenoten.

Zij hebben slechts afgeleide rechten. Sinds 1990 kunnen zij zich vrijwillig verzekeren tegen arbeidsongeschiktheid en bijgevolg ook aanspraak maken op een moederschapsuitkering.

Volgens de meest recente gegevens uit het jaarverslag van de RSVZ blijkt dat er in 1995, 4 669 mensen die verzekering hebben gesloten, waarvan 4 294 vrouwen en slechts 375 mannen.

De afschaffing van het voordelig fiscaal statuut stelt deze groep voor de keuze. Ofwel worden zij werknemers, wat voor vele kleine bedrijven een probleem zal betekenen aangezien de sociale bijdragen van werknemers hoger zijn dan deze van de meewerkende echtgenoot — kleine bedrijven zullen deze aanzienlijke meeruitgaven dan ook moeilijk aankunnen — ofwel worden ze zaakvoerder. Voor vele vrije beroepen is deze keuze echter niet mogelijk. Onder meer voor vennootschappen van advocaten en van geneesheren verbiedt de deontologie dat niet-gekwalificeerde buitenstaanders zaakvoerder worden. Aangezien vele van de meewerkende echtgenoten niet over de vereiste diploma's beschikken, zullen ook hier veel vrouwen uit de boot vallen wat het professioneel actief zijn betreft.

Deze maatregel is in verschillende opzichten te betreuren. Eerst en vooral is dit de zoveelste wet die vooral de vrouwen treft. Als meewerkende echtgenote worden zij betrokken bij een economische activiteit die niet alleen op financieel vlak voldoening geeft, maar ook een zekere arbeidsvoldoening inhoudt. Dit is heel belangrijk. De Regering had bij het opstellen van de begroting 1997 beloofd dat zij niet zou raken aan het inkomen verkregen uit arbeid. Deze maatregel raakt daar nochtans wel aan.

Een groot deel van de betrokken vrouwen zal gewoon werkloos worden en het gezinsinkomen zal langs fiscale weg aanzienlijk worden afgeroomd. Ik dacht dat de Regering zich tot doel had gesteld de werkloosheid terug te dringen en nieuwe werkvormen aan te moedigen. Met deze maatregel wordt het ook duidelijk dat de Regering niet langer streeft naar een verbetering van het sociaal statuut voor de meewerkende echtgenoten, iets waar we al jaren voor pleiten. Nochtans worden vrouwen zich steeds meer bewust van de waarde van een volwaardig sociaal statuut en zijn, vooral jonge vrouwen, ook bereid de nodige bijdrage daarvoor te betalen.

Eerder dan het systeem te willen verfijnen en te verbeteren, kiest men voor een zijdelingse uitschakeling van een grote groep vrouwen.

Wij waren erop voorbereid dat er meer inkomsten moesten worden gezocht voor het sociaal statuut van de zelfstandigen en dat de uitgaven moesten worden beperkt. Wij gaan daar ook mee akkoord. Wij wisten dat voor de bijberoepen hogere bijdragen zouden worden gevraagd. De situatie was inderdaad niet meer houdbaar. Het inkomen wordt nu bepaald op 40 000 frank per jaar met een bijdragepercentage van 16,7 pct. in plaats van

12,99 pct. Ook van de verhoging van de forfaitaire bijdrage voor de hoofdberoepen waren we op de hoogte. We hebben erover gediscuteerd. Over de verhoging van de bijdrage voor vennootschappen van 7 000 frank naar 12 500 frank hebben we ook geen opmerkingen. Deze verhogingen vind ik normaal. De pensioenhervorming daarentegen ligt ons zwaar op de maag. Ik ga dit probleem hier niet helemaal uit de doeken doen. Vorige week hebben we daarover in het Adviescomité voor gelijke kansen voor mannen en vrouwen kunnen praten met medewerkers van de minister en van minister Colla. We weten ook dat het halftijds pensioen niet zeer gunstig is voor vrouwen. De vragen die wij daarover hebben gesteld, werden slechts gedeeltelijk beantwoord.

Ik wil mijn groot ongenoegen uiten over het feit dat vorige vrijdag, in het Adviescomité voor gelijke kansen, waar over deze problemen werd gesproken en waar mevrouw Bribosia en ik mogelijkheden hebben aangereikt om een ander statuut te creëren, niets werd gezegd over deze fiscale maatregel. Toen ik het artikel daarover las in *De financieel economische Tijd*, was ik boos omdat dit niet aan bod was gekomen in het Adviescomité voor gelijke kansen voor vrouwen en mannen. Daarom heb ik erop aangedrongen vandaag mijn vraag om uitleg te stellen.

Ik heb volgende concrete vragen. Heeft de minister een idee hoeveel vrouwen en mannen door deze maatregel worden getroffen? Wat is de precieze opbrengst ervan? In het krantenartikel heb ik immers ook gelezen dat deze zeer miniem zou zijn. Klopt dit? Wat zijn de gevolgen voor het sociaal statuut van de meewerkende echtgenoten? Heeft de Regering nog wel de wens om het sociaal statuut van de meewerkende echtgenoten te verfijnen en verder uit te werken? Daar staan wij toch op.

Naar verluidt zal de maatregel van kracht worden begin 1997 en daar heb ik toch heel wat problemen mee. Als dit inderdaad zo is, dan hebben deze mensen amper een maand de tijd om een zeer cruciale beslissing te nemen die voor de toekomst van henzelf en hun gezin verstrekkende gevolgen heeft. Op een maand tijd moeten zij beslissen of zij werknemer of vennoot worden of eventueel een eigen zaak opstarten. Zij hebben niet eens de tijd om rustig te praten met hun boekhouder of fiscalist om de toekomst uit te stippelen. Niet alleen zij beslissen daarover, maar ook de partner met wie zij samenwerken. Mijn concrete vraag is dan ook of de minister een overgangperiode en/of begeleidende maatregelen plant. Zo ja, zitten er in deze overgangsmaatregelen elementen die het sociaal statuut van de meewerkende echtgenoten verfijnen of verbeteren?

De Voorzitter. — Het woord is aan minister Pinxten.

De heer Pinxten, minister van Landbouw en de Kleine en Middelgrote Ondernemingen. — Mevrouw de Voorzitter, mijn antwoord valt uiteen in twee delen. Allereerst wil ik iets zeggen over de fiscale aspecten, maar uiteraard kan ik daarover niet volledig zijn, omdat dit grotendeels behoort tot de bevoegdheid van mijn collega van Financiën. Toch moet ik er iets over zeggen. Daarna zal ik ingaan op de meer specifieke vragen over het sociaal statuut van de zelfstandigen.

Wat mevrouw Nelis heeft gezegd, klopt. Het ontwerp van koninklijk besluit in uitvoering van de EMU-kaderwet van 26 juli 1996 voorziet inderdaad in een wijziging van artikel 86 van het WIB. Dit artikel bepaalt dat een gedeelte van de winst, de baten en de bezoldigingen van de werkende vennoot aan de meewerkende echtgenote of echtgenoot kan worden toegekend, wanneer de belastingaangifte voor beide echtgenoten samen gebeurt. Wij weten eveneens dat het in de regel om 30 pct. gaat. Voor dit percentage moeten geen bewijsstukken worden ingediend. Indien men wel bewijsstukken aanbrengt, kan het percentage oplopen, in bepaalde gevallen zelfs tot 50 pct. Het gaat hier over een fiscale fictie die te vergelijken is met deze van het huwelijksquotiënt, waardoor de fiscale druk op het gezinsinkomen wordt verlicht.

Voor zover ik weet, bevindt het ontwerp van koninklijk besluit zich nog bij de Raad van State, maar ik ben daar niet helemaal zeker van. Ik heb het ook niet kunnen nakijken, omdat, zoals men weet, de tijd tussen het indienen van de vraag om uitleg en het stellen ervan zeer kort was. Aan dit laatste geef ik echter de voorkeur, omdat deze vragen uiteraard ook een actualiteitswaarde hebben, die zij verliezen als ze worden uitgesteld.

Het ontwerp van koninklijk besluit zal de mogelijkheid om een deel van het inkomen toe te kennen aan de meewerkende echtgenote, zoals voorzien in artikel 86 van het Wetboek op de inkomstenbelastingen, afschaffen voor de werkende vennoten. Voorzover mijn historische kennis van de fiscaliteit reikt, hebben bestuurders van vennootschappen nooit van deze faciliteit gebruik kunnen maken. Voortaan zullen werkende vennoten en bestuurders op dit punt dus een gelijke behandeling krijgen. De rubriek Winsten, Baten en Bezoldigingen in het tweede gedeelte van de fiscale aangifte zal dus kunnen worden vereenvoudigd.

Door deze gelijkschakeling zal bij de keuze van de vennootschapsvorm om een privé-patrimonium af te schermen van het vennootschapspatrimonium dus een criterium wegvallen.

Aangezien dit fictieve inkomen in een afzonderlijke rubriek op de belastingaangifte wordt vermeld, is het voor de minister van Financiën mogelijk om de opbrengst van de voorgestelde maatregelen correct in te schatten.

Voor meer specifieke informatie over het toepassingsgebied van de voorgestelde maatregel, over de budgettaire weerslag ervan en over de overgangsmaatregelen die zullen worden genomen, zou mevrouw Nelis best een gelijkaardige vraag richten aan mijn collega, de minister van Financiën.

Deze maatregel zal op het vlak van de sociale zekerheid voor de zelfstandigen geen enkele weerslag hebben. Voor de berekening van de sociale bijdragen wordt immers geen rekening gehouden met de fictieve fiscale situatie, maar wel met het globale inkomen. Een meewerkende echtgenote is in de sociale zekerheid voor de zelfstandigen een partner die de zelfstandige helpt bij zijn of haar arbeid, zonder hiertoe door een arbeidsovereenkomst verbonden te zijn.

Zoals mevrouw Nelis zelf heeft vermeld, is de meewerkende echtgenoot of echtgenote niet verzekeringsplichtig in de sociale zekerheid voor de zelfstandigen, ongeacht of er al dan niet een fictief fiscaal inkomen aan hem of haar wordt toegekend.

Zoals ik zowat een maand geleden verklaarde op een forum waarop nagenoeg alle vrouwenverenigingen waren vertegenwoordigd, deel ik de bekommernis om tot een goede regeling te komen voor het sociaal statuut van de meewerkende echtgenoten. Toch is de situatie vrij complex. Sinds 1 januari 1990 bestaat er een vrijwillige verzekering voor arbeidsongeschiktheid met inbegrip van moederschapsuitkering.

Op het vlak van de gezondheidszorg of op het vlak van de kinderbijslag, is er geen probleem, omdat die rechten verzekerd zijn in hoofde van de zelfstandige of de beoefenaar van een vrij beroep. Op het vlak van de pensioenen en de arbeidsongeschiktheid is er daarentegen wel een probleem als men geen gebruik maakt van de mogelijkheid om zich vrijwillig aan het sociaal zekerheidsstelsel te onderwerpen.

Het siert mevrouw Nelis dat zij ook oog heeft voor het evenwicht in het sociaal zekerheidsstelsel van de zelfstandigen. Wij moeten beseffen dat de specificiteit van het stelsel buitengewoon belangrijk is. Dit is trouwens ook voor mij een prioriteit, omdat ik vaststel dat zelfstandige ondernemers *sensu lato* niet bereid zijn om ongeveer 48 pct. van hun inkomen af te dragen aan de sociale zekerheid. Vanuit die vaststelling hecht ik veel belang aan de eigenheid van het sociaal statuut voor zelfstandigen. Wij kunnen de specificiteit echter maar handhaven als wij ook zorgen voor het evenwicht.

In het heel beperkt en vrijwillig stelsel van de meewerkende echtgenoot staat tegenover één frank inkomsten anderhalve frank uitgaven. Als wij het systeem zouden doortrekken, risikeran wij een onevenwicht te creëren. Wij moeten dus bijzonder voorzichtig zijn.

Er zijn ook praktische bezwaren. Een meewerkende echtgenoot heeft, behalve in de fiscale fictie, geen inkomsten. Hij of zij draagt wel bij tot het verwerven van inkomsten, *a rato* van 30 tot 50 pct. Als men wil vermijden dat er op een zelfde inkomstenbedrag twee keer sociale bijdragen wordt betaald, mogen wij ons niet aligner op de fiscale fictie van artikel 86 van het WIB. Zouden wij dat wel doen, dan is het probleem gedeeltelijk opgelost, want dan zouden er gewoon sociale bijdragen worden betaald op 30 tot 50 pct. van de inkomsten. In dat geval zou aan de ene kant worden

afgenomen wat aan de andere kant wordt toegekend, wat niet de bedoeling kan zijn. Die suggestie heb ik overigens — en terecht — ook nooit gehoord in het debat over het stelsel van de sociale zekerheid van de meewerkende echtgenoot. Wij zullen dus naar andere oplossingen moeten zoeken, maar die zijn niet voor de hand liggend, vooral niet als men respect wil opbrengen voor de handhaving van het evenwicht in het hele stelsel.

Samengevat kan ik dus zeggen dat een wijziging van artikel 86 van het WIB geen repercussie heeft op het sociaal statuut. De problematiek van de meewerkende echtgenoot blijft echter bestaan en is niet gemakkelijk op te lossen, tenzij men zo maar lukraak bijdragen heft, waar men dan uiteraard ook rechten aan koppelt.

Ik meen dat ik hiermee een duidelijk antwoord heb gegeven op de gestelde vragen. Over het fiscaal aspect wens ik niet veel meer te zeggen, want dat behoort tot de bevoegdheid van mijn collega van Financiën.

De Voorzitter. — Het woord is aan mevrouw Nelis.

Mevrouw Nelis-Van Liedekerke (VLD). — Mevrouw de Voorzitter, ik dank de minister voor zijn antwoord. Wij wisten dat deze beslissing om het fiscaal voordeel te schrappen voortvloeide uit de afschaffing van de notie «bezoldiging aan werkende vennoten».

Volgens de minister moeten wij ons voor het fiscaal aspect richten tot de minister van Financiën. Toch meen ik dat de minister die bevoegd is voor de Kleine en Middelgrote Ondernemingen toch ook verantwoordelijk zou moeten zijn voor het hele sociaal statuut van de zelfstandigen.

De minister beweert dat deze maatregel geen weerslag heeft op het sociaal statuut van de betrokkenen. Toch wordt het enige voordeel dat zij nog hadden ingeperkt. Wellicht zal ik mij hiervoor moeten richten tot de minister van Financiën, maar de minister kan dit toch samen met zijn collega in de Regering bekijken. Ik vind het bijzonder jammer dat de minister niet is opgekomen voor de zelfstandigen en vooral voor de betrokken vrouwen. Op mijn vraag hoeveel mannen en vrouwen door deze maatregel worden getroffen, zal de minister wellicht opnieuw repliceren dat ik mij tot de minister van Financiën moet wenden.

De heer Pinxten, minister van Landbouw en de Kleine en Middelgrote Ondernemingen. — Mevrouw de Voorzitter, het zijn er ongeveer 15 000, maar het juiste cijfer kan men best aan mijn collega van Financiën vragen. Hij kent het, want die groep vormt een apart onderdeel in de aangiften personenbelasting. Het aantal meewerkende echtgenoten schommelt natuurlijk lichtjes van jaar tot jaar, maar hij kan een vrij nauwkeurig cijfer geven.

Mevrouw Nelis-Van Liedekerke (VLD). — Ook voor het antwoord op mijn vraag over de verwachte meeropbrengst moet ik mij tot de minister van Financiën wenden. Deze maatregel zou geen gevolgen hebben voor het sociaal statuut van de meewerkende echtgenoten. Nochtans wordt het enige voordeel dat deze personen genieten, hen nu ontnomen.

De minister wil het statuut van de meewerkende echtgenoten verfijnen en beweert dat vele vrouwen het daarmee eens zijn. Iedereen is het erover eens dat maatregelen moeten worden genomen, maar uiteindelijk gebeurt er niets. Dit is betreurenswaardig. Bepaalde vrouwenbewegingen willen de kwestie van het sociaal statuut naar zich toe trekken, maar daar wil ik niet over uitweiden. Wanneer het fiscaal voordeel wordt afgeschaft, wordt het gezinsinkomen afgeroomd en worden de betrokkenen voor de keuze gesteld werknemer dan wel zaakvoerder te worden.

Op het einde van mijn uiteenzetting heb ik ook de vraag gesteld of de minister het normaal vindt dat de betrokkenen binnen de tijdsperiode van een maand zo een cruciale beslissing moeten nemen. De maatregel zou immers ingaan op 1 januari 1997. Of moet ik mij ook hier tot de minister van Financiën wenden? De minister kent deze materie zeer goed. Graag had ik dan ook zijn persoonlijke mening hieromtrent gekend.

De heer Pinxten, minister van Landbouw en de Kleine en Middelgrote Ondernemingen. — Alleen de minister van Financiën kan overgangsmaatregelen invoeren. Ik wil er wel op wijzen dat het uitoefenen van een zelfstandige activiteit in vennootschapsvorm toch een aantal voordelen biedt, al was het maar de lage vennootschapsbelasting. Deze maatregel beoogt een gelijkshakeling van de werkende vennoten met de bestuurders van vennootschappen. Ik ben mij er wel van bewust dat dit geen populaire maatregel is.

Mevrouw Nelis-Van Liedekerke (VLD). — Ik vind het jammer dat u, als minister van Kleine en Middelgrote Ondernemingen, niet krachtdadig optreedt.

De heer Pinxten, minister van Landbouw en de Kleine en Middelgrote Ondernemingen. — Als wij de begroting in evenwicht willen brengen, moet er hoe dan ook in de uitgaven worden gesnoeid en moet er naar bijkomende inkomsten worden gezocht.

Mevrouw Nelis-Van Liedekerke (VLD). — Mijnheer de minister, u zegde zelf dat de opbrengst van deze maatregel miniem is. Waarom worden dan opnieuw de vrouwen getroffen?

De heer Pinxten, minister van Landbouw en de Kleine en Middelgrote Ondernemingen. — Ik spreek mij niet uit over de opbrengst. U kunt de minister van Financiën hierover ondervragen, maar ook een fiscalist kan u dat precies zeggen.

De Voorzitter. — Volgens het Reglement mag alleen de vraagsteller op het antwoord van de minister repliceren. Ik wil daar wel soepel in zijn als dit kan leiden tot een interessante discussie. Op het ogenblik hebben wij daarvoor echter niet de tijd aangezien de commissie voor de Buitenlandse Aangelegenheden nu in deze zaal moet vergaderen. Wij kunnen dit ontwerp van koninklijk besluit op de agenda van onze commissie plaatsen.

De heer Coene (VLD). — Mijn repliek zal heel kort zijn, mevrouw de Voorzitter.

Eerst en vooral wil ik erop wijzen dat er een wezenlijk verschil is tussen bestuurders van vennootschappen en werkende vennoten. Bijgevolg slaat het voorstel om beiden gelijk te schakelen nergens op.

Ten tweede mogen begrotingsmaatregelen niet de meest dynamische elementen in een maatschappij treffen. Zij zorgen immers voor groei en tewerkstelling. Zij moeten integendeel worden gestimuleerd zodat ze nieuwe activiteiten kunnen ontwikkelen. Nu bestraft men de meest dynamische elementen en daarna is men verbaast dat er geen economische groei meer is en dat de werkloosheid toeneemt. Ook dit aspect moet meespelen bij een keuze. Deze Regering maakt systematisch dezelfde keuzes.

De Voorzitter. — Het incident is gesloten.

L'incident est clos.

Dames en heren, de agenda van de openbare vergadering van de commissie voor de Sociale Aangelegenheden is afgewerkt.

L'ordre du jour de la réunion publique de la commission des Affaires sociales est ainsi épuisé.

De vergadering is gesloten.

La séance est levée.

(De vergadering wordt gesloten om 10 h 50 m.)

(La séance est levée à 10 h 50 m.)